

Maciej Łuczak

Zbigniew Czajkowski : ambasador polskiej szermierki

Idō - Ruch dla Kultury : rocznik naukowy : [filozofia, nauka, tradycje wschodu, kultura, zdrowie, edukacja] 4, 95-101

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

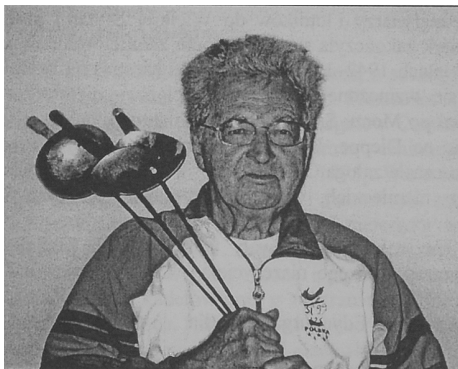
Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SYLWETKI / PEOPLE

MACIEJ ŁUCZAK
Zakład Historii i Organizacji KF, AWF Poznań

Zbigniew Czajkowski – ambasador polskiej szermierki

Słowa kluczowe: lata szkolne, praca zawodowa, działalność zawodnicza, trenerska i naukowa

Zbigniew Czajkowski

Profesor Zbigniew Czajkowski jest człowiekiem wyjątkowo kochającym życie i szanowanym przez ludzi, cenionym szkoleniowcem i nauczycielem. Zawsze z pasją zajmował się sprawami, które uznawał za istotne. Swój unikalny dorobek metodyczno-szkoleniowy i naukowy zawdzięcza rozległej twórczości, a osiągnięcia w rywalizacji sportowej jako zawodnik oraz w pracy trenerskiej – wyjątkowej bystrości umysłu.

Dzieciństwo i lata szkolne

Zbigniew Czajkowski urodził się 5 lutego 1921 r. w Modlinie, jako syn Bolesława i Władysławy. Ojciec był oficerem Wojska Polskiego. Podczas pierwszej wojny światowej walczył w I Brygadzie Legionów.

Po 1918 roku rodzina Czajkowskich parokrotnie zmieniała miejsce zamieszkania (z uwagi na służbę ojca). Stąd też Zbigniew Czajkowski do szkoły powszechnej uczęszczał w kilku miastach – w Przemyślu, Nowym Targu i w Chorzowie na Śląsku. Atmosfera domu rodzinnego wpływała pobudzająco na młody umysł i odegrała istotną rolę w kształtowaniu osobowości Zbigniewa Czajkowskiego¹. W 1934 roku rozpoczął naukę w Korpusie Kadetów nr 1 im. Marszałka J. Piłsudskiego. Szkoła charakteryzowała się wysokim poziomem nauczania w zakresie gimnazjum i liceum [„Sport Wyczynowy” 1995].

Losy wojenne

Wojna zastała Zbigniewa Czajkowskiego pod Baranowiczami. Tam przebywał on na miesięcznym obozie pracy. We wrześniu 1939 r., po agresji hitlerowskiej i sowieckiej na Polskę, wstąpił do oddziału składającego się z młodzieży i marynarzy Floty Pińskiej i podjął walkę z okupantem radzieckim. Oddział rozbito, a Z. Czajkowski razem z kolegami trafił do niewoli sowieckiej. Wkrótce jednak wszystkich uwolniono.

¹ Relacja ustna Zbigniewa Czajkowskiego.

W październiku 1939 r. przedostał się do Lwowa. Tam do kwietnia 1940 roku wraz z grupą Polaków oczekiwał na przerzut do Rumunii. We Lwowie dowiedział się o internowaniu ojca w Starobielsku. Gdy próbował przekroczyć granicę rumuńską, aby dotrzeć do Polskich Sił Zbrojnych we Francji, został schwytyany przez żołnierzy sowieckich (28 kwietnia 1940 r.) i poddany uciążliwemu śledztwu. Do czerwca 1941 roku przebywał kolejno w więzieniach NKWD w Kołomyi, Stanisławowie, Lwowie, Złoczowie i Starobielsku. Na koniec trafił – bez wyroku – do osławionego łagru w Workucie, za kręgiem polarnym. Zwolniony 14 września 1941 r., przedostał się do Uzbekistanu, gdzie pracował w kolchozach na plantacjach ryżu i bawełny. W dniu swych urodzin w 1942 r. został skierowany do Stacji Zbornej Polskich Sił Zbrojnych w Kiernminie (ZSRR), gdzie organizowano II korpus wojsk polskich. Tu, dzięki znajomemu ojca, Zbigniewa Czajkowskiego przyjęto do marynarki wojennej. Wspólna przeprawa z grupą marynarzy i lotników do Wielkiej Brytanii przez Persję, Indie, Afrykę Południową i Atlantyk zakończyła się w Plymouth zaokrętowaniem na słynnym niszczycielu ORP „Ślązak”. W latach 1942–1944 Czajkowski uczestniczył w walkach na kanale La Manche (w okresie wzmoczonej działalności ścigaczy niemieckich i lotnictwa), a następnie ponad rok pływał po Morzu Śródziemnym i Atlantyku, ochraniając konwoje. Brał udział m.in. w wyprawie na Dieppe, lądowaniu aliantów na Sycylii i we Włoszech, w bitwie pod Salerno. W tym czasie załoga ORP „Ślązak” wstawiła się nie tylko rekordową liczbą zestrzeleń samolotów niemieckich, wziętych do niewoli jeńców, ale również uratowanych rozbitków.

W czerwcu 1944 r., gdy wojska sprzymierzone lądowały w Normandii, Zbigniew Czajkowski wespół z załogą innego słynnego naszego niszczyciela – ORP „Błyskawica”, walczył pod Le Havre [Koerber 1995].

Urlopowany z marynarki wojennej, udał się do Edynburga na studia.

Studia medyczne, trenerskie i wychowania fizycznego

Na wydziale lekarskim miejscowego Uniwersytetu zgłębiał tajniki medycyny, podejmując równoległe treningi w sekcji sportowej Zrzeszenia Studentów Polaków w Wielkiej Brytanii, m.in. sekcji szermierczej AZS Edinburgh [Czajkowski 2000].

Do kraju wrócił pod koniec 1949 r. Kontynuował naukę na wydziale lekarskim Akademii Medycznej w Krakowie. Absolutorium uzyskał w 1951 r. Jednocześnie rozpoczął działalność szermierczą w ZKS „Budowlani” Kraków. W 1953 roku został trenerem I klasy. W 1971 r. otrzymał stopień trenera klasy mistrzowskiej za osiągnięcia w pracy trenerskiej oraz łączenie w pracy szkoleniowej teorii z praktyką. W 1981 roku ukończył eksternistycznie studia w Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach, a w 1984 r. uzyskał stopień doktora nauk o kulturze fizycznej na podstawie rozprawy pt. „Ewolucja szermierki kolnej w Europie od czasów średniowiecza do przełomu XIX i XX wieku”.

Praca zawodowa

W 1953 r. przez kilka miesięcy pracował w Ambulatorium Huty „Kościuszko”. Dzięki poparciu Polskiego Komitetu Olimpijskiego i Głównego Komitetu Kultury Fizycznej został zwolniony ze służby zdrowia. Tak więc w zawodzie lekarza pracował krótko, bowiem bardziej od leczenia interesowało go uczenie szermierki, zgłębianie jej tajników, odkrywanie historii fechtunku, tworzenie nowych koncepcji w sportowej szermierce oraz sama walka [Marzec 1996]. W 1953 r. od Federacji Budowlanych otrzymał skierowanie do klubu gliwickiego „Budowlani” (późniejszy Gliwicki Klub Sportowy, a następnie GKS „Piast” Gliwice). Pracował tam z przerwami do 1980 r.

W październiku 1980 r., dzięki inicjatywie ówczesnego rektora AWF w Katowicach doc. dr. Włodzimierza Reczka i prorektora doc. dr. Stanisława Sochy, podjął pracę w AWF

w Katowicach. Zorganizował pracownię szermierki (przekształconą wkrótce w zakład) oraz sekcję szermierczą w Akademickim Związku Sportowym.

W październiku 1985 powołany został na stanowisko profesora kontraktowego w AWF w Katowicach. Na prowadzonym przez niego seminarium magisterskim prace napisał i obroniło ponad 100 absolwentów. Wyszkolił też stu kilkudziesięciu trenerów szermierki, którzy z powodzeniem pracują w kraju i za granicą.

W 1991 r. Zbigniew Czajkowski przeszedł na emeryturę. Nadal jednak pracuje w AWF w Katowicach. Prowadzi zespół szermierki, studium trenerskie, liczne kursy trenerskie i instruktorskie oraz wykłady dla IV rocznika AWF w formie konwersatorium.

W 2001 r. z AZS AWF Katowice przeniósł się ponownie do sekcji szermierczej GKS „Piast” Gliwice. Prowadzi tam szkolenie w szpadzie.

Działalność zawodnicza

Od dzieciństwa marzył o szermierce, a szczególnie o walce na szable. uprawiał różne sporty. W Korpusie Kadetów nr 1 im. Marszałka J. Piłsudskiego obowiązywały przedmioty wojskowe i zajęcia z szermierki. Zbigniew Czajkowski uczęszczał też dodatkowo na tzw. koło szermiercze, prowadzone przez cenionego fechtmistrza dyplomowanego Jana Pieczyńskiego [„Sport Wyczynowy 1995]. Wiele lat później, wdzięczny za ukazanie piękna tego sportu, nauczenie metodyki i rozumienia sztuki walki, zadedykował fechtmistrzowi Pieczyńskiemu książkę pt. „Teoria i metodyka współczesnej szermierki” (1968). Będąc kadetem uprawiał poza szermierką inne dyscypliny – lekkoatletykę, sporty zimowe, pięściarstwo, grał w piłkę ręczną i pływał. Uczestniczył w mistrzostwach m.in. Korpusu Kadetów, szkół kadetów oraz w mistrzostwach Lwowa. W tych ostatnich na 80 szermierzy zajął drugie miejsce. Krótko przed wybuchem II wojny światowej ukończył Korpus Kadetów z najwyższą lokatą w dziejach tej placówki [Horbach 1989].

Szermierkę uprawiał też w czasie wojny. We Lwowie w klubie Dynamo. Od jesieni 1939 do kwietnia 1940 roku pilnie trenował pod okiem fechtmistrza Władysława Łabędziewskiego, ćwiczył nawet w trakcie odbywania kary w sowieckich łągach (walcząc w celi drewnianymi lyżkami) i podczas służby na ORP „Ślązak”, dowodzonym przez Romualda Tymińskiego, przed wojną – mistrza marynarki wojennej w szpadzie. Ćwiczenia szermiercze odbywał też w Ośrodku Sportowym „Royal Navy” w Plymouth, gdzie walczył na szable z komandorem Romualdem Tymińskim, marynarzem Krzysztofem Miszewskim i szermierzami brytyjskimi. W trakcie pobytu w porcie w Gibraltarze szermierze z „Royal Navy” wygrali zawody na pokładzie największego pancernika brytyjskiego HMS „Nelson”.

Po wojnie będąc członkiem sekcji sportowej Zrzeszenia Studentów Polaków w Wielkiej Brytanii, założył sekcję szermierczą AZS Edinburgh, której członkowie uczestniczyli z powodzeniem w zawodach w Wielkiej Brytanii [Czajkowski 2000].

Pod koniec 1949 r., po powrocie do kraju, kontynuował działalność szermierczą w ZKS „Budowlani” Kraków. Był zawodnikiem wszechstronnym. Przez wiele lat zdobywał medale we florecie i w szabli w turniejach indywidualnych i drużynowych. W 1953 r. na mistrzostwach świata w Brukseli zdobył w drużynie brązowy medal w szabli. Wielokrotnie był zespołowym i indywidualnym medalistą mistrzostw Polski w barwach różnych klubów (m.in. „Budowlanych” Kraków, CRZZ, „Piasta” Gliwice). W 1950 r. w turnieju indywidualnym wywalczył tytuł mistrza kraju we florecie, w 1952 r. – trzecie miejsce we florecie i w 1965 r. zdobył brązowy medal w szabli. We florecie zespołowym wywalczył mistrzostwo Polski w 1951, 1952 i 1960 r., w 1953 r. zajął miejsce drugie, w 1955, 1956, 1958 i 1960 – trzecie miejsce. W szabli w turnieju drużynowym zdobył złoto w 1951 r., srebro w 1953 i 1955 r., a brąz w 1950 i 1966 r.

Osiągnięcia trenerskie

Przez wiele lat, oprócz pracy trenerskiej w Gliwicach, Zbigniew Czajkowski pełnił różne funkcje, m.in. kierownika wyszkolenia Polskiego Związku Szermierczego i trenera kadry olimpijskiej (1959–1966), trenera kadry floretu (1966–1969), kierownika wyszkolenia i trenera kadry (1973–1977). W tych latach bezpośrednio kierował przygotowaniem do mistrzostw świata i igrzysk olimpijskich oraz całokształtem spraw sportowo-szkoleniowych PZS. Była to działalność teoretyczna (przygotowanie kalendarza sportowego, materiałów szkoleniowych, planów, programów, sprawozdań z zawodów) i praktyczna (prowadzenie zgrupowań kadry, szkolenie juniorów, szkolenie trenerów i instruktorów).

Jako trener kadry szkolił zarówno swoich uczniów, jak i innych zawodników kadry olimpijskiej, np. Ryszarda Parulskiego, Emila Ochyre, Zbigniewa Skrudlika, Adama Lisewskiego, Janusza Różyckiego, Mariana Zakrzewskiego, Jerzego Janikowskiego, Marcelego Wiecha i innych. W okresie sukcesów polskich szermierzy na arenie międzynarodowej kierował Komisją Sportowo-Szkoleniową PZS, organizując kursy, prowadząc szkolenie kadry narodowej w czasie zgrupowań. Wniósł dużo nowości do organizacji i metodyki treningu szermierczego.

Pracując od 1953 roku w gliwickim klubie „Budowlani” (późniejszym Gliwickim Klubie Sportowym), a następnie w GKS „Piast” Gliwice, wychował wielu czołowych szermierzy, medalistów igrzysk olimpijskich, mistrzów świata i kraju, m.in. Egona Frankego, Elżbietę Salbach-Zielińską, Elżbietę Cymerman-Franke, Bogdana Gonsiora, Jacka Bierkowskiego, Zbigniewa Matwiejewa, Ludmiłę Bortnowską oraz późniejszych znanych trenerów – Albina Majewskiego, Mikołaja Pomarnackiego, Tadeusza Majewskiego, Sławomira Kobylńskiego, Macieja Chudzikiewicza.

Zbigniew Czajkowski jest jednym z prekursorów szpady kobiet w Polsce. Wprowadził tę dyscyplinę w latach osiemdziesiątych w AZS AWF Katowice. W 1985 r. szpadę kobiet po raz pierwszy włączono do programu Akademickich Mistrzostw Polski. Początkowo w rywalizacji dominowały zawodniczki AZS Katowice. W 1988 r. zdobyły mistrzostwo Polski, w 1989 r. srebrny medal na Uniwersjadzie oraz wiele medali na mistrzostwach Polski indywidualnie i drużynowo, a Magdalena Jeziorowska w 1996 r. została mistrzynią Europy, natomiast w 1994 r. wraz z zespołem narodowym wywalczyła brązowy medal. Zdobyła też brązowy medal w drużynie na mistrzostwach świata.

Bardzo owocna okazała się również praca Zbigniewa Czajkowskiego na stanowisku trenera kadry uniwersjadowej szpady, a ostatnio szpady mężczyzn. Szpadzistki AZS zdobyły srebrny medal drużynowo na Uniwersjadzie w Duisburgu (1989 r.), a szpadziści zdobyli medal brązowy na Sycylii (1997) oraz srebrny w Palma de Maiorca (1999 r.), a Bartłomiej Kurowski na ostatniej Uniwersjadzie wywalczył ponadto brązowy medal indywidualnie. Zbigniew Czajkowski przez kilka lat społecznie opiekował się kadrą szpady kobiet Polskiego Związku Szermierczego. Szkolone przez niego szpadzistki w tym okresie odniosły zespołowo i indywidualnie wiele sukcesów, m.in. godnym podkreślenia jest złoty medal w konkurencji drużynowej na Turnieju Krajów Demokracji Ludowej w Leninradzie (1988 r.).

Praca społeczna

Zbigniew Czajkowski był członkiem zarządu PZS (1950–1969; 1997–) i należał do władz Międzynarodowej Federacji Szermierczej (FIE). Działał także w Radzie Kultury Fizycznej KMiKF, jako konsultant Zespołu Szkoleniowego PZS, oraz w Resortowym Zespole Ekspertów przy Centrum Metodyczno-Szkoleniowym KFiS. Prowadził liczne kursy trenerskie i instruktorskie w kraju i za granicą, m.in. w Wielkiej Brytanii (1970, 1971, 1972), Jugosławii (1978, 1979), Holandii, Irlandii, USA, Bułgarii. Był kierownikiem i wykładowcą

na kursach trenerskich, instruktorskich i sędziowskich organizowanych przez PZS, Śląski OZS, niekiedy firmowanych przez MKOl.

W Polskim Związku Szermierczym odpowiada za szkolenie kadr trenerskich i przewodniczący komisji sportowo-szkoleniowej (od roku 1997).

Współorganizował turnieje krajowe i zawody, np. od 1988 r. – turniej o Puchar „Stalexportu” i Rektora AWF w Katowicach, mający rangę pucharu świata.

Dorobek naukowy i popularno-naukowy

Zbigniew Czajkowski wiele wysiłku i pracy poświęcił rozwojowi teorii i metodyki szermierki. Opierając się na wstępnym podziale działań szermierczych z 1951 r. opracowanym przez Kazimierza Laskowskiego, rozwinął i nadal rozwija polskie nazewnictwo oraz różne rodzaje klasyfikacji działań szermierczych. Profesor Dawid Tyszler z Moskwy, ongiś znakomity szablista i trener, powiedział: „Wprowadzone przez Zbigniewa Czajkowskiego dokładne nazewnictwo i podział działań szermierczych jest bardzo logiczne, nowoczesne oraz nader przydatne w praktyce”. Do piśmiennictwa polskiego profesor wprowadził i dokładnie uzasadnił pojęcia nawyków czuciowo-ruchowych zamkniętych (wewnętrznych) oraz otwartych (zewnętrznych). Podzielił wszystkie dziedziny sportu na trzy główne grupy, zależnie od rodzaju istoty nawyku ruchowego w danej gałęzi sportu. Opracował podział reakcji psycho-motorycznych (odpowiedzi czuciowo-ruchowe proste, złożone, tzn. z wyborem, różnicowe, intuicyjne, przewidziane, nieświadomione itp.). Opisał to w wielu podręcznikach i materiałach szkoleniowych, poradnikach, sprawozdaniach z zawodów.

W czasie kierowania Zakładem Szermierki znacznie pomnożył dorobek naukowy zapoczątkowany już w 1951. Nadal brał czynny udział w konferencjach w kraju i poza jego granicami. Prowadził liczne kursy, wykłady i seminaria na zagranicznych uczelniach i w ośrodkach sportowych, m.in. w USA, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Szwajcarii, Holandii, Czechach, Austrii, Rosji, na Ukrainie. Na stażach szkoleniowych podejmował trenerów i zawodników z wielu krajów.

Jako pierwszy w piśmiennictwie szermierczym wprowadził ćwiczenia poświęcone specjalistycznemu kształtowaniu procesów psychicznych (właściwości uwagi, postrzegania, myślenia operacyjnego i myślenia taktycznego). W latach osiemdziesiątych współpracował z Zakładem Psychologii Instytutu Kultury Fizycznej we Lwowie. Szczegółowe analizy poświęcił istocie, nauczaniu i stosowaniu nawyków czuciowo-ruchowych w walce. Profesor Wiesław Osiński w swej ostatniej książce napisał: „W ostatnich latach szczególnie wkład w rozumienie istoty uczenia się i nauczania wniosły liczne publikacje Z. Czajkowskiego” [Osiński 2000].

Od początku lat osiemdziesiątych prace seminarzystów profesora Czajkowskiego w Zakładzie Szermierki w AWF w Katowicach dotyczyły wielu zagadnień, m.in. teorii i metodyki treningu, historii szermierki, pedagogiki, psychologii, fizjologii, rehabilitacji. Wartość prac magisterskich dostrzeżono i uhonorowano nagrodami w konkursie organizowanym przez GKKFiS i Redakcję „Tempa” [Czajkowski 1990].

Z zagadnień jakimi zajmował się profesor Zbigniew Czajkowski po 1985 r., wymienić należy: wpływ zdolności psychoruchowych na trening i walkę szermierczą; wpływ wybranych wymiarów osobowości na wyniki sportowe szermierzy; znaczenie motywacji wewnętrznej i zewnętrznej w działalności sportowej; sprawność treningu i wyniki sportowe; opracowanie nowych metod nauczania czynności ruchowych; wpływ różnych rodzajów ćwiczeń szermierczych na układ krążenia dzieci; wykorzystywanie aparatu krzyżowego i pomiarów reakcji w procesie szkolenia; prace nad wyróżnianiem i charakterystyką typów psychologiczno-taktycznych zawodników; indywidualizacja treningu; dzieje szermierki i rozwój metodyki nauczania; rola i znaczenie sprawności ukierunkowanej w działalności

sportowej szermierzy. Do dziś Zbigniew Czajkowski stale współpracuje z czasopismami teoretyczno-metodycznymi, np. „Sport Wyczynowy” (od 1964 r.), „Fencing Master”, „News Bullerin-Britich Academy of Fencing”, „Bulletin-Academie der Fecht kunst Osterreich”.

W ciągu 69 lat działalności w szermierce napisał ponad 20 książek, kilkaset artykułów i opracowań szkoleniowych. Najważniejsze publikacje: *Nowa szermierka* (1951, 1954), *Szermierka na florety* (1954), *Teoria i metodyka współczesnej szermierki* (1968), *Szermierka na szpady* (1977), *Taktyka szermierki* (1982), *Nauczanie nawyków i odpowiedzi ruchowych w treningu sportowym* (1982), *Motywacja w działalności sportowej* (1982), *Taktyka i psychologia w szermierce* (1984), *Szermierka – floret* (1987), *Trening szermierza* (1988), *Motywacja w sporcie* (1989), *Nauczanie techniki sportowej* (1991), *Poradnik trenera* (1994), *Nawyki czuciowo-ruchowe w działalności sportowej* (1995), *Pierwszy etap szkolenia* (1995), *Psychologia sprzymierzeńcem trenera* (1997), *Teoria, praktyka i metodyka szermierki: wybrane zagadnienia – Theory, practice and methodology of fencing: chosen aspects* (2001), *A modern conception of fencers training* (2003). Profesor publikował też w „Wychowaniu Fizycznym i Sporcie” (czasopismo Komisji PAN o Kulturze Fizycznej), w „Roczniku Naukowym AWF Katowice”, „Zeszytach Metodyczno-Naukowych AWF w Katowicach”, „Studiach i Monografiach AWF we Wrocławiu”, „Zeszytach Naukowych AWF w Gdańsku”, „Rocznikach Naukowych AWF w Poznaniu” oraz w zagranicznych czasopismach metodycznych, np. „The Swordmaster” (oficjalnym piśmie trenerów szermierki w USA). Prace te są napisane wyśmienicie nie tylko pod względem merytorycznym, ale i językowym, – czyta się je lekko i przyjemnie.

Profesor interesuje się wieloma dziedzinami niezwiązanymi z szermierką – historią mundurów i broni, dziejami ziemi przemysłowej, muzyką orientalną, fotografią, polityką, dziełami Moliera itd. Jest zapałonym turystą i miłośnikiem przyrody. Dzięki bieglej znajomości kilku języków (angielskiego, rosyjskiego, francuskiego, ukraińskiego, uzbeckiego) nie ma kłopotów z analizą literatury fachowej oraz z nawiązywaniem kontaktów na zawodach międzynarodowych.

Za działalność zawodową i społeczną Zbigniew Czajkowski otrzymał liczne wyróżnienia i odznaczenia, m.in. krzyż kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1964), krzyż oficerski Orderu Odrodzenia Polski (1982), krzyż komandorski Orderu Odrodzenia Polski (1997), tytuł Zasłużonego Mistrza Sportu, Zasłużonego Działacza Kultury Fizycznej, Zasłużonego Trenera, nagrody przewodniczącego GKKFiT (I i III stopnia), nagrody rektora AWF w Katowicach, liczne medale, dyplomy i nagrody resortowe, wojewódzkie, Polskiego Związku Szermierczego, Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Brytyjska Akademia Szermierki nadała mu tytuł honorowego profesora, włoska Akademia Szermierki przyznała złoty medal, a Zarząd Główny Akademickiego Związku Sportowego – Medal im. Eugeniusza Piaseckiego.

Mimo ukończenia 82 lat profesor jest nadal czynny, bardzo sprawny, prowadzi intensywne, ciekawe i barwne ćwiczenia, dużo czyta, dużo pracuje i dużo pisze. Jego dewizą są słowa Ambroise Paré słynnego chirurga francuskiego z XVI wieku: „Żaden wysiłek nie jest zbyt duży dla człowieka, który kocha swoją sztukę” [Czajkowski 2000, s. 2-3].

Profesor błyszczący dowcipem, emanuje z niego ogromna radość życia. Wyznaje zasadę, że ten się starzeje, kto ma na to czas i ochotę. Dla polskiej szermierki Zbigniew Czajkowski jest jednym z najlepszych ambasadorów.

BIBLIOGRAFIA

1. Horbacz A. (1989), *Prof. Zbigniew Czajkowski, jego metody treningowe i wychowankowie*, Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach, praca magisterska, Katowice, s. 5.
2. Czajkowski Z. (2000), *Zbigniew Czajkowski*.
3. Czajkowski Z. (1990), *Autoportret*, s. 2–6.
4. Koerber Z. (1995), *Sześćdziesiąt lat działalności w szermierce Zbigniewa Czajkowskiego*, „Refleks”, nr 2–3, s. 6.
5. Marzec H. (1996), *Z klingą i fajką*, „Sport”, nr 45, s. 3.
6. *O życiu, sporcie, trenerstwie i nauce rozmowa z prof. Zbigniewem Czajkowskim w 60 –lecie Jego działalności w szermierce* (1995), „Sport Wyczynowy”, nr 7–8, s. 54–55.
7. Osiński W. (2000), *Antropomotoryka*, wyd. „Podręczniki AWF w Poznaniu” nr 49, Poznań, s. 13–14.

Zbigniew Czajkowski – an ambassador of Polish fencing

Key words: school years, professional activity, competitor's, trainer's and scientist's activity

Professor Z. Czajkowski is a trainer and teacher, highly valued by the students and competitors.

His methodical-training output was created owing to his extensive knowledge and bright intellect.

Zbigniew Czajkowski was born in 1921 year in Modlin. He graduated from the Lvov Cadet Corps I in the year of 1939. There he began to go in for fencing. He also took an active part in the World War II. He started the medical studies in Edinburgh and graduated from it in Cracow. In the years 1953–1980 he worked as a coach of the "GKS – Piast" Gliwice. At the same time he was a coach of the national team and a head of the Polish Fencing Training Association.

He trained, among others, Egon Franke – the first Polish Olympic Champion in Foil and Elżbieta Cymermann – the multi-medalist of Polish Championship.

In the year of 1980 he started his work at the AWF Fencing Club in Katowice as a coach of a fencing section. There he get trained Magdalena Jeziorowska – The Europe Champion in Epee.

Professor Z Czajkowski is an author of 20 books and some hundreds national and foreign publications. He became a contract professor at AWF in Katowice in 1985.

He was awarded by numerous Polish and British Military Honour.